

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Teze bakalářské práce

Srážky ze mzdy v návaznosti na insolvenční řízení

Jaroslava Palmová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá problematikou insolvenčí, exekucí a srážek ze mzdy. První část obsahuje právní úpravy týkající se dané problematiky včetně způsobu výpočtu srážek ze mzdy a povinnosti organizace v souvislosti se zaměstnáním zadluženého občana. V druhé části ukazuje konkrétní případy insolvenčí v konkrétním podniku. Na závěr rozebírá důvody dluhů a hledá nejlepší způsoby řešení jak pro občany, tak i pro firmu.

Klíčová slova:

Srážky ze mzdy, insolvence, exekuce, zaměstnanec, zaměstnavatel, insolvenční rejstřík, povinný, oprávněný

Úvod

Tématem bakalářské práce jsou „Srážky ze mzdy ve vazbě na insolvenční řízení“. Běžný občan není zpravidla dostatečně finančně gramotný, aby se orientoval v nabídkách trhu, odolával tlaku reklamních agentur a institucí poskytujících úvěry. Ne každý průběžně sleduje svoji platební morálku a uvědomuje si svoje možnosti. Tato skutečnost pak mnohé dovede až k neuváženým půjčkám a posléze i k dluhům. Před dluhy nikdo neuteče. Pokud se nezačnou včas splácet, mohou časem přerůst únosnou míru. Zadluženost obyvatel rok od roku roste a tím se zvyšují problémy v souvislosti s předluženými občany. Pro firmu představuje zaměstnanec s exekucí značnou administrativní zátěž a je nutná znalost rozsáhlých předpisů v dané oblasti. Dlužník navíc není motivován k vyšším výkonům, protože jeho výdělek po exekučních srážkách je stále minimální. Nízký příjem ovlivňuje jeho společenský život i život celé jeho rodiny. Někteří dlužníci pak řeší situaci prací „načerno“, vyhledávají jednorázové pracovní příležitosti. Tím svou situaci ještě více zhoršují a řešení problémů pouze oddalují. Dluh spojený s úroky jim neustále narůstá a stává se pro člověka celoživotním problémem, protože „sám od sebe“ nezmizí. Dlužníci obvykle ztrácejí pracovní návyky a zodpovědnost, které jsou běžné u ostatních zaměstnanců. Často mění zaměstnání a jsou pro podniky z důvodů zaškolení i navýšené administrativy drahou pracovní silou. Někteří v krajních situacích sahají až ke kriminální

činnosti a řešení hledají za hranicí zákona. Jedná se proto o celospolečensky velmi závažnou problematiku, kterou je nutné řešit jak na straně občana, tak na straně firem.

Cíl a metodika práce

Cíl práce

Cílem této práce je zanalyzovat problematiku exekucí a insolvenčí nejprve teoreticky, pak ukázat její dopad v praxi a v závěru provést vyhodnocení a zpracovat návrhy na případná doporučení a opatření.

Cílem první části práce je přehledné shrnutí příslušné platné legislativy, tedy vysvětlení základních pojmů, způsobů řešení návrhu na oddlužení, postupu insolvenčního řízení, rozhodnutí o úpadku a způsobu řešení úpadku. Dále následuje vymezení oblasti příjmů, které u občana podléhají srážkám, seznámení s pořadím srážení jednotlivých exekucí, popis přesného postupu výpočtu s povinností zachování nezabavitelných částek dlužníka i jím vyživovaných osob.

Cílem další části práce je zjistit stav zadluženosti zaměstnanců ve sledovaném podniku v období let 2011 až 2014, analyzovat konkrétní důvody, které k exekucím a insolvencím zpravidla vedou, této analýzy využít pro vytipování konkrétních situací vedoucích k zadlužení a vypracování návrhů řešení.

Na straně občana poskytnout rady, jak se zadlužení vyhnout, případně jak zmírnit jeho nepříznivé dopady. Pro organizaci pak vypracovat doporučené postupy, jak předejít možným komplikacím spojených s administrativním vedením již probíhajících exekucí nebo insolvenčí zaměstnanců.

Metodika práce

V analýze teoretického prostředí zkoumané problematiky práce zahrnuje platné právní úpravy vztahující se k dluhům, exekucím, insolvencím a srážkám. Obsahuje seznámení s pojmy dluhy, srážky, exekuce a insolvence. Následuje podrobný postup při výpočtu srážek z mezd a odvodů. Také je v ní blíže specifikována komunikace s insolvenčním rejstříkem, exekutory, soudy a jsou uvedeny postupy při vedení agendy a též oznamovací povinnosti plátce. V této části práce je používána zejména odborná literatura doporučená pro mzdové účetní a personalisty a literatura pro insolvenční správce.

Kromě toho je čerpáno přímo ze zákonů České republiky, je využito též několika veřejně dostupných webových stránek a knih vydaných pro laickou veřejnost.

Praktická část práce zahrnuje analýzu důvodů, které vedou k srážkám, i důsledků, které má insolvence na povinného (dlužníka) a na plátce mzdy. Blíže je rozepsán způsob, který vede některé konkrétní zaměstnance k dluhům a dostane je do nepříznivé finanční situace, následně k exekucím a v neposlední řadě k úpadku. Objasňuje též povinnosti a vztahy s insolvenčním správcem, soudy, exekutory, správou sociálního zabezpečení, bankou a vůbec všechny souvislosti daného tématu. Průzkum zkoumané problematiky je prováděn v podnikatelské firmě, která zaměstnává okolo 100 zaměstnanců v období let 2011 až 2014. Též jsou zohledněny zkušenosti a poznatky ze širokého okolí.

Po zpracování nashromážděných podkladů jsou na závěr práce stanoveny návrhy na případná opatření a doporučení. Pro občany je určeno, jak se vyhnout dluhové pasti. Pro společnosti jsou zase doporučeny různé preventivní činnosti a též metody, které je vhodné zvolit při přijímání do pracovního poměru nebo při uzavírání dohody. Jsou upřesněny doklady, jež je třeba vyžadovat od zaměstnance. V průběhu trvání pracovního procesu sem náleží sledování insolvenčního rejstříku zaměstnavatelem. Dále jsou to povinnosti při ukončení pracovního poměru zaměstnance, jejichž odchodem činnosti okamžitě v dané oblasti nekončí.

Závěr

Bakalářská práce řeší problematiku insolvencí z pohledu dlužníka i jeho zaměstnavatele.

Pro organizaci se nabízí celý systém opatření. Jeho používání při zpracování agendy zabrání případným problémům týkajících se exekucí a insolvencí. Jedním z nich je doporučení pravidelného externího školení zaměstnanců, kteří se podílejí na činnostech spojených se srážkami. Společnost uvede oznamovací povinnosti zaměstnanců z důvodu osobních změn, které u nich nastanou, do vnitřního předpisu. Všichni zaměstnanci budou ohledně této povinnosti seznámeni. Dalším důležitým úkolem je zajištění pravidelného sledování insolvenčního rejstříku, součinnost s exekutory, insolvenčními správci, soudy a dalšími orgány státní správy. Také se nesmí zapomenout na doložení potřebných dokumentů v souvislosti s danou problematikou. Do osobního spisu je doporučeno vložit formulář číslo 1: „Prohlášení zaměstnance pro oblast srážek ze mzdy“.

Na základě podkladů ve sledovaném podniku byly z tabulky 7 za období 2011 až 2014 vyvozeny následující závěry. Je zřejmé, že počet případů exekucí a insolvenčí v podniku stále narůstá. Více žádostí o oddlužení bylo podáno u žen. Nejvíce ohroženou skupinou zaměstnanců jsou lidé ve věku 41 – 50 let. U technicko-hospodářských pracovníků se exekuce ani insolvence nevyskytují.

Analýza konkrétních případů ze stejného období ukazuje, jaký dopad může mít rizikové chování lidí na jejich finanční situaci. Byly zjištěny nejčastější příčiny těchto chybných rozhodnutí zaměstnanců ve sledované společnosti. Výsledkem bakalářské práce je proto návrh takových preventivních opatření pro občana, aby k insolvencím docházelo co nejméně.

Život na dluh si v současné době oblíbilo mnoho českých domácností, jde o celosvětový trend. Splácení dluhů však v některých případech přináší s sebou i velká rizika, neboť dlužníci nejsou mnohdy schopni dostát svým závazkům. Před takovým závažným krokem musí každý zvážit nejprve svoje možnosti. Půjčka má člověku pomoci, nesmí se stát jeho nezvladatelným břemenem. Každý z nás je v jiné životní situaci, má jiný věk, zdravotní stav, pracovní možnosti, rodinné zázemí, kvalifikaci. Všechny tyto aspekty se musí brát v úvahu. Důležitým faktorem v otázce zadlužení je i majetek dlužníka. Neméně důležitá je kalkulace doby splácení dluhu. Zvláště nízkopříjmové skupiny obyvatel zapomínají, že mají mít naspořené dostatečné rezervy, jimiž je možné překlenout případné problémy při splácení úvěru. Další chybou je přecenění svých možností. Vše začíná přemrštěnými požadavky na výši půjčky, pak rychle následuje neschopnost splácení. Za úvahu stojí odklad nebo snížení výše úvěru. Ještě větší chybou a rychlou cestou do dluhové pasti je řešení problémů další půjčkou na splácení předešlého dluhu. Senioři, kteří si chtějí půjčit, se nesmí nechat donutit rychlým a unáhleným podpisem smlouvy. Je nutné přečíst si ji pozorně a důsledně. Důležitým aspektem při jejich rozhodování je i nezanedbatelná rada rodinných příslušníků. Velmi nebezpečným rozhodnutím a závazkem je skutečnost, stát se ručitelem úvěru. Bez nadsázky lze konstatovat, že mnozí ručitelé se po podpisu úvěrových smluv stávají potenciálními dlužníky.

Dá se říci, že povědomí občanů o možnostech úvěru a následných komplikacích není u nás ještě dostatečně vysoké. Lidé často podnikají neuvážené transakce a tím se dostávají do problémů, které si vůbec nepřipouští v době, kdy si úvěr berou. Je možné říci,

že výše uvedená chybná rozhodnutí klientů a následnou tíživou situaci pak pomůže zachránit až oddlužení. Osobní bankrot nabízí cestu k bezdlužnosti a je krokem k relativně spokojenému životu bez dluhů.

Seznam použitých zdrojů

Knižní publikace

BREBURDA, Jan. *Exekuce srážkami ze mzdy*. 2. vydání. Olomouc: ANAG, 2014. 471 s. ISBN 978-80-7263-858-1.

ďAMBROSOVÁ, Hana, ČORNEJOVÁ, Helena, LEŠTINSKÁ, Vlasta, PELECH, Petr, SCHMIED, Zdeněk, STÝBLO, Jiří, ŠENK, Zdeněk, TRYLČ, Ladislav, VALENTA, Jiří. *Abeceda personalisty 2011*. 4. vydání. Olomouc: ANAG, 2011. 415 s. ISBN 978-80-7263-646-4.

JEŽEK, Martin. *Jak vyzrát na exekuce*. 1. vydání. Brno: BizBooks, 2013. 104 s. ISBN 978-80-265-0070-4.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele*. 2. vydání. Praha: Linde, 2011. 440 s. ISBN 978-80-7201-862-8.

ŠUBRT, Bořivoj, LEIBLOVÁ, Zdeňka, PŘÍHODOVÁ, Věra, SKOUMALOVÁ, Alena, DANĚK, Antonín, PŘIKRYLOVÁ, Helena, ŠIMČÍKOVÁ, Růžena, LUKEŠOVÁ, Dana, DORČÁKOVÁ, Jana, MIKYSKA, Martin. *Abeceda mzdové účetní*. 24. vydání. Olomouc: ANAG, 2014. 607 s. ISBN 978-80-7263-851-2.

ŠUBRT, Bořivoj. *Exekuční a ostatní srážky ze mzdy a z jiných příjmů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 156 s. ISBN 978-80-7478-378-4.

Vysoká škola ekonomická v Praze, Podnikohospodářská fakulta. SCHÖNFELD, Jaroslav, KISLINGEROVÁ, Eva. *Insolvence*. Praha: Oeconomica, 2009. 23 s. ISBN 978-80-245-1593-9.

Ostatní zdroje

ŠUBRT, Bořivoj. Výše nezabavitelných částek. *Mzdová účetní, odborný měsíčník*, 2015, č. 1, s. 6

Česko. ÚZ - *Zákony 2014, Insolvenční zákon, Insolvenční správci*. Ostrava: Sagit, 2013. 117 s. ISBN 978-80-7488-003-2.

Česko. ÚZ - 2014, *Zákoník práce*. Ostrava: Sagit, 2013. 124 s. ISBN 978-80-7488-010-0.

Vysoká škola ekonomická v Praze, Podnikohospodářská fakulta. *Transakční náklady českých ekonomických subjektů v insolventním řízení. možnosti jejich snižování a zlepšení statistiky insolvenčních řízení*. [CD]. Oeconomica, 2012. ISBN 978-80-245-1868-8

Internetové zdroje

BUŘÍNSKÁ , Barbora, Novinky. *Polovina Čechů slepě věří výhodným nabídkám úvěrů*. [online]. 2014-06-14 [cit. 2014-07-29].
Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/339040-polovina-cechu-slepe-veri-vyhodnym-nabidkam-uveru.html>>.

ČSSZ, *Exekuce z důchodu a dávek nemocenského pojištění rok od roku narůstají* [online]. 2013-02-28 [cit. 2014-09-24]. Dostupné z WWW: <http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2013/2013-02-28-exekuce-z-duchodu-a-davek-nemocenskeho-pojisteni-rok-od-roku-narustaji.htm>.

ČSSZ, *Počet důchodů s exekuční srážkou za prvních šest měsíců letošního roku vzrostl o 1600* [online]. 2014-07-18 [cit. 2014-09-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.cssz.cz/cz/o-cssz/informace/media/tiskove-zpravy/tiskove-zpravy-2014/2014-07-18-pocet-duchodu-s-exekucni-srazkou-za-prvnich-sest-mesicu-letosniho-roku-vzrostl-o-1-600.htm>>.

ČSSZ, *Výroční zpráva, Provádění nemocenského pojištění* [online]. 2013 [cit. 2015-01-02]. Dostupné z WWW: <http://www.cssz.cz/NR/rdonlyres/5BCCECD0-1139-41E4-A80A-DC9AE8221340/0/vz_2013.pdf>.

GINTER, Jindřich, Právo. *Exekucí bude víc. Valí se další žaloby na dluhy* [online]. 2014-05-05 [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/335302-exekuci-bude-vic-vali-se-dalsi-zaloby-na-dluhy.html>>

GINTER, Jindřich, PROCHÁZKA, Martin, Právo. *Nejdražší jsou malé půjčky na pár dní.* [online]. 2014-05-11 [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/335839-nejdrazsi-jsou-male-pujcky-na-par-dni.html>>.

Insolvenční rejstřík, Creditreform, *Vývoj insolvencí v České republice v roce 2013* [online]. 2014-01-08 [cit. 2014-08-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/vyvoj-insolvenci-v-ceske-republice-v-roce-2013-44973.htmlrf>>.

KŘÍŽ, Petr, Novinky. *Češi se víc zadlužují, hlavně kvůli levným hypotékám* [online]. 2014-06-30 [cit. 2014-07-29]. Dostupné z WWW: <<http://www.novinky.cz/finance/340827-cesi-se-vic-zadluzuji-hlavne-kvuli-levnym-hypotekam.html>>.

LAZAREVIČ, Arsen. *Úvěry s rozhodčí doložkou nebo řešením u soudu? Lidé tápou* <<http://www.mesec.cz/clanky/uvery-s-rozhodci-dolozkou-nebo-s-resenim-u-soudu-lide-tapou/>>.

Nezávislá občanská poradna Olomouc - exekuce, rozvody, insolvence, smlouvy, platební rozkazy, sociální poradenství, *Exekuce* [online]. 2014-01-08 [cit. 2014-09-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.nopool.cz/domains/nopool.cz/index.php/exekuce>>.